МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування
Кафедра економіки та підприємництва
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД-ІНСТИТУТ
"УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОНКОРДІЯ"
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО З ЕКОНОМІКИ ТА НАУКИ
(БЕРЛІН – БОНН – МАЙНЦ)
Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie
Hangzhou Dingying Education Technology Group Co., Ltd.
КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ "КИЇВСЬКА МАЛА
АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ"

НОВА ПАРАДИГМА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць
VI Міжнародної
науково-практичної
конференції
27 листопада 2024 року

Київ

НОВА ПАРАДИГМА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.091.3:33(063)

Рекомендовано до друку
Вченою радою Навчально-наукового інституту
публічного управління та адміністрування
(протокол №5 від 27 грудня 2024 року)

Нова парадигма економічної освіти у контексті інноваційної моделі розвитку вітчизняної освіти: Збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27 листопада 2024 р. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 312 с.

Збірник вміщує наукові праці VI Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 27 листопада 2024 року. На конференції були обговорені актуальні проблеми нової парадигми економічної освіти у контексті інноваційної моделі розвитку вітчизняної освіти.

Представлені у матеріалах науково-практичної конференції тези учасників подані в авторській редакції та відображають власну наукову позицію авторів. Автори тез несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, імен власних, джерел посилання.

Редакційна колегія

В.Ф. Сташук, доктор філософії у галузі «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності «Політологія» (головний редактор)

О.С. Падалка, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Л.А. Підопригора, кандидат економічних наук, доцент

Ю.В. Бицюра, кандидат економічних наук, доцент

ISBN 978-966-931-314-0

© Редакційна колегія, 2024
© Автори статей, 2024
© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

економіки та прогнозування НАН України", 2023. С. 200-211. URL: http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Mobilnist-robochoi-syly-Ukrainy.pdf

Падалка О.С.,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри економіки та економічної освіти
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна

Польська І.І.
завідуюча кабінетом
кафедри економіки та економічної освіти,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ІННОВАЦІЙНІ СТАДІЇ РОЗВИТКУ

Характерна риса сучасного світу - прискорення розвитку глобалізації. Воно зумовлене досягненням інноваційного прогресу, який створив цифрові засоби для подолання факторів часу та простору, зробивши реальністю можливість його функціонування як єдиного механізму.

Сучасна світова економіка пов’язана з низкою небачених раніше проблем таких, як політичні, воєнні, соціальні, економічні, ментальні, а головне - економічні. Ринкова економіка бурхливо увійшла у повсякденне життя, а суспільство стало її невід’ємною частиною.

НОВА ПАРАДИГМА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається функціонування економічних суб’єктів, а саме - науки та методології сучасної глобалістики. Становлення та дослідження глибоких економічних процесів, перехід до інноваційної стадії розвитку світової економіки. Розглядаються альтернативні погляди різних економічних шкіл щодо найважливіших проблем економіки в глобальному просторі. Ми є свідками входження людства в нову сучасність, в епоху становлення глобального світу, в якому розширюються взаємозв’язки і взаємозалежність індивідів, держав, націй, інтенсивно формується планетарний інформаційний простір, трансконтинентальний ринок капіталів, товарів, робочої сили, активізується техногенний вплив на природне середовище, ускладнюються етнічні й міжконфесійні зв’язки та відносини. Ця обставина зумовлена трансформацією ринкової економіки, яка перейшла від екстенсивного розвитку до інтенсивного, що утворило принципово нову науково-технологічну, соціальну і культурну основу суспільного буття.

Феномен глобалізації виходить за межі економіки, охоплюючи практично всі сфери суспільної діяльності, включаючи політику, освіту, культуру, всі соціальні інститути, спосіб життя, а також самі умови існування людини і людства. Глобалізація набуває втілення у взаємопроникненні, взаємовпливі культур, цивілізацій, у посиленні стандартизації способу життя, мислення й поведінки людей, всіх форм суспільної та індивідуальної діяльності.

У процесі невпинного поступу глобалізація включає все нові аспекти посилення взаємозв’язку й інтеграції людських співтовариств, що підвищує роль і значення наднаціональних та транснаціональних структур, активних суб’єктів системи міжнародних відносин - церкви, ООН, регіональних співтовариств, великих компаній, громадських організацій. У

свою чергу виокремлення пріоритету прав людини та її свободи універсалізує правові норми, соціальні стандарти тощо.

Визначальною для процесів глобалізації стала інформаційна революція, яка забезпечує технічну базу для створення глобальних інформаційних мереж. Не менше значення мають інтернаціоналізація капіталу й жорсткість конкурентної боротьби на світових ринках, дефіцит природних ресурсів і загострення боротьби за контроль над ними, демографічний вибух, міграційні процеси, а також посилення техногенного навантаження на природу й розповсюдження зброї масового знищення, що збільшує ризик загальної катастрофи. Зазначені факти, незважаючи на їхню різнорідність, тісно пов’язані між собою, і їх взаємодія визначає складний та суперечливий характер глобалізаційних процесів. Інформаційні технології створюють реальну можливість для різкого прискорення економічного, наукового, культурного розвитку планети, для об’єднання людства в співтовариство, яке усвідомлює свої інтереси і відповідальність за долю світу. Але вони можуть стати знаряддям нового поділу світу і посилення міжнародної конфронтації.

Однією із найважливіших значень глобалізації в тому, що вона є світовим процесом трансформації всіх сфер суспільного життя, під час якого змінюються, перевизначаються цінності, норми соціокультурної практики, очевидні та зрозумілі поняття, що існують в кожному суспільстві. Аналіз процесів глобалізації і фрагментації показує, що в результаті їх взаємодії замість відкритого світового ринку, основи однорідного суспільства, утворився багатополюсний простір, який грунтується на різних економічних, соціально-політичних і культурних моделях.

Незважаючи на високий рівень та різноманітність зарубіжних досліджень, наведені у іноземних джерелах, щодо процесів глобалізації та

механізмів взаємодії національних економік, навряд чи, можна використовувати у незмінному вигляді внаслідок значних відмінностей української економіки від економіки розвинених країн. Використання результатів, які були одержані зарубіжними науковцями, без відповідної адаптації до умов української економіки, без розвитку власної теорії і практики може виявитися недостатньо ефективним.

У результаті взаємодії міжнаціональних економічних суб'єктів між ними формуються взаємозв'язки, за допомогою яких відбувається трансформація власності та поглиблення відносин індивідуалізованої власності, тобто, творення транснаціонального простору, формування інноваційної сфери, виникнення регіональних та кластерних економічних просторів як прояв обмеженості глобалізаційних процесів у світовій економіці.

Підвищення динамізму ділового життя у середині XX ст. зробило необхідним перенесення центру прийняття рішень зверху вниз – в середню ланку виробництва. Акціонування та управлінська революція змусили передати прийняття виробничих рішень десяткам тисяч фахівців. Це дозволило надати ще індивідуалізованішого характеру власності великих корпорацій. Диверсифікація виробництва корпорацій призвела до індивідуалізації прийняття рішень уже в кожному з філіалів, що відкрило шлях багатьом інноваціям без узгодження «у верхах». Розвиток цієї власності пішов далі. Спеціалізація знань професіоналів стала настільки глибокою, що вони уже не можуть реалізувати себе в рамках корпорацій та фірм. Все більша їх кількість бере кредити та створює власні фірми. Тут індивідуалізація власності створює основу деконцентрації виробництва. Такі фірми дуже часто зникають та виникають знову. Якщо їх у США в середині 70-х років XX ст. виникало щорічно 300 тисяч, у середині 80-х -

700 тисяч, то в середині 90-х – уже 1600 тисяч. Отже, людина, відчужена від пануючих виробників, протистоїть їм, створюючи власну справу.

У цей час держава робить крен в бік забезпечення ефективної соціально-економічної політики. Інституалізація відносин між працею та капіталом на державному рівні стала центральним моментом подальшого розвитку. Дані по США за XX ст. показують, що у цих відносинах перевага за працею - 75% державних коштів було спрямовано на задоволення першочергових соціально-економічних потреб та тільки 16% - на забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки. Ці явища підводять світову економіку до нового витка розвитку. Але чи стають вони надбанням світової спільноти, чи узгоджуються з ідеєю творення глобального ринку та транснаціональної цивілізації? У кінці XX ст. – на поч. XXI ст. глобальні та транснаціональні зрушення проявляються в таких інституціональних формах як плюралізм міжнародних інвестицій, міжнародні фінансові центри (МФЦ), транснаціональні корпорації (ТНК), транснаціональні стратегічні альянси (ТСА), міжнародні організації, засоби масової інформації (ЗМІ), глобальні комунікаційні системи (Internet, супутниковий зв'язок, IP – комунікації тощо), транснаціоналізовані держави, міжнародні регіональні об'єднання, економічні зони, нарешті, випереджаюче зростання обсягів міжнародної торгівлі та фінансової сфери.

Очевидно, що всі ці структури світового господарства кількісно та якісно різнопланові, але трансформаційна роль їх одна – глобалізація.

Вивіз капіталу – один з найапробованіших у часі методів інтернаціоналізації національних економік та творення транснаціонального простору. В період між 1870 і 1913 рр. зростання закордонних портфельних інвестицій випереджало зростання не тільки світового валового продукту, але й світової торгівлі. Все це дало привід

деяким дослідникам стверджувати, що світова економіка стадії глобалізації досягла ще на початку XX ст.. Та це уявлення, скоріше за все випливає з деякої зовнішньої схожості з нинішньою ситуацією. Проведений аналіз показує, що у той час ще не було такої цілісної та самовідтворюваної системи. У сучасному світі практично не лишилося країн, не втягнених у процеси міжнародного інвестиційного співробітництва. Уже аксіоматична думка про те, що стійкий економічний розвиток неможливий без ефективної участі у світових господарських процесах потоків капіталу, особливо без активного використання переваг від залучення прямих іноземних інвестицій. Міжнародна міграція капіталу полегшується тим, що останні десятиріччя широко розповсюдились уніфіковані норми державного регулювання інвестиційних потоків. Однак говорити про наявність глобального інвестиційного простору – перебільшення. Незважаючи на системний взаємозв'язок інвестиційних потоків різних країн, вони відіграють у цих країнах різну роль.

Слід відзначити нові явища. Так, темпи зростання залучених прямих іноземних інвестицій у цілому в світі значно прискорились. Якщо в період 1993-1996 рр. залучені інвестиції збільшувалися в середньому на 20,2% за рік, то в 1997-1999 рр. – на 34,1%.

Принципово важливе те, що колосальне зростання масштабів прямого іноземного інвестування було забезпечене майже виключно за рахунок взаємного обміну капіталами між розвиненими країнами, тобто, відбувається локалізація потоків іноземного капіталу у межах розвинених країн. Розвинені країни закріпили свої позиції в якості експортерів капіталу. Їх частка у світовому обсязі наданих прямих іноземних інвестицій збільшилася з 85,6% у 1997 р. до 91,7% у 1999 р. У той же час позиції слабкорозвинених країн послабшали – як експортерів та як імпортерів.

Їх частка у світовому обсязі залучених інвестицій впала з 37,2 % у 1997 р. до 24% у 1999 р., а вивіз зменшився з 13,7% у 1997 р. до 8% у 1998р.

Тренд глобалізації також пов'язаний зі зростанням ролі ТНК, які виступають поряд з суверенними суб'єктами. З середини 80-х рр. і до кінця XX ст. кількість ТНК зросла з 7 тис. до 40 тис. Кількість філій ТНК за межами держав, у яких розміщуються штаб-квартири компаній, досягли 690 тис.

При цьому 500 корпорацій контролюють 70% світової торгівлі, а 400 – 50% всіх прямих іноземних капіталовкладень. Вони виробляють близько 25% світового ВВП, це – знакове число.

Ще одна тенденція транснаціоналізації, що правилася на межі тисячоліть – регіоналізація. За 90-ті рр. організаційно оформилося та закріпилося кілька регіональних об'єднань. Нині це не традиційні та термінові угоди з предметів взаємного інтересу, а регіонально-цівілізаційні співтовариства, своєрідний метапростір з поліфункціональним статусом. Лідер у найскладніших секторах економічної діяльності – Європейський Союз. Європейський союз - унікальне економічне утворення, яке забезпечує оптимальне функціонування національних господарських систем в умовах уніфікованого законодавства, єдиної кредитно-грошової політики, яке передбачає у найближчому майбутньому формування найбільшої у світі єдиної регіональної економіки. Напрямки побудови цієї економіки в основному узгоджуються з об'єктивними критеріями формування глобальної спільноти в сфері задоволення потреб, раціоналізації економічних механізмів, наднаціональної інституціоналізації та структуризації багатонаціонального суспільства.

Розглянемо деякі деталі, що найбільше підкреслюють неординарність процесу. У Західній Європі найрельєфніше виступають процеси глобалізації господарського життя та регіональної економічної інтеграції.

Свідчення такі:

По-перше, тенденція розвитку торгівлі європейських країн така, що зростає експорт-імпорт продукції схожих галузей. В подібних умовах торгові операції заохочують конкуренцію в усіх галузях, а не в одному секторі. Ця обставина усуває та ставить у рівне становище менш розвинені країни Союзу з більш розвиненими.

По-друге, на межі тисячоліть ЄС став єдиним інвестиційним центром сучасного світу. Він забезпечує близько 80% всього нетто-експорту іноземних інвестицій.

По-третє, інституційні зміни у європейському економічному просторі змусили європейські ТНК пристосувати міжнародні операції до нових умов розміщення прямих іноземних інвестицій.

На фоні зростаючої майнової нерівності у світі Європа демонструє рівномірніший розподіл національного доходу та багатства у суспільстві. Внутрішня політика європейських держав впродовж десятиліть сприяє нівелюванню різниці у майновому привласненні при допомозі підтримки доходів, особливо низькооплачуваних груп населення на соціально прийнятному рівні. Так, наприклад, середня заробітна плата в країнах ЄС дорівнює 22,3 євро/год., тоді як в США - 17,5 євро/год.. Причому доходи європейців постійно зростають. Особливу роль відіграють трансфертні платежі – основний інструмент усунення бідності. В 90-ті рр. соціальна політика в ЄС знижувала рівень бідності у 6-11 разів. Країни Євросоюзу порівняно зі США та іншими країнами надають також якісніші соціальні послуги. Наприклад, тривалість оплачуваної відпустки. В Європі вона досягає 32 днів, у США – 18 днів. Політика соціальної справедливості

проводиться також у сфері зайнятості населення та ліквідації безробіття. Це робить ЄС привабливим для багатьох країн та стверджує ідею європейської транснаціоналізації.

У сучасних умовах трансформується роль національних держав. Найрозвиненіші з них перетворюються в транснаціоналізовані країни. Вони не можуть не рахуватися з національними тенденціями в економіці, фінансах, торгівлі, культурі, беруть на себе роль глобального підприємця, делегують функцію реалізації стратегічних національних інтересів транснаціональним корпораціям, банкам, консорціумам тощо.

Канадський дослідник А.Беттлер вважає, що в період становлення такою транснаціоналізованою країною, а за його термінологією «світовим гегемоном», передусім за критерієм ВВП (більше 8,3 трлн. дол.) є США. Японія значно відстає за цим показником (близько 4 трлн. дол.). Далі йде Німеччина - 2,6 трлн. дол. Інші країни значно відстають від цього рівня. З точки зору Заходу гегемонія США дає стабільність політичну, отже – можливість проводити глобальну економічну політику. Вступаючи у XXI ст. США за попередні 100 років значно зміцнили свої позиції та приймають будь-який економічний виклик. Найфундаментальнішим є ринковий виклик – саме на території США сформувалась та закріпилась ідеальна ліберальна модель ринку. Завдяки їй американський бізнес та американське суспільство змогли максимально ефективно для свого часу мобілізувати для розвитку всі доступні зовнішні та внутрішні ресурси. Багато в чому завдяки США нині у світі панує конкурентно-ринковий механізм. Але на світовому ринку, крім приватних фірм, агентами виступають і держави. Тому тут вільна конкуренція наштовхується на економічну «вагу» держав.

Як зазначено вище, «вага» на користь США, які підтримують не конкуренцію взагалі, а передусім конкурентоспроможність своїх національних компаній та захищають свої інтереси. Це означає, що світ

вступив у XXI ст. з усвідомленням монополії за багатьма параметрами. Хоча ринок монополії не терпить.

При підтримці держави продовжується тенденція на інвестиційну експансію американських корпорацій за межами країни, а для закріплення своєї конкурентоспроможності та лідируючих позицій у світовій економіці США широко використовує інформаційні технології.

Це призвело до появи низки нових явищ в економіці. По-перше, різко зросло значення інформаційного забезпечення. По-друге, ще більше підсилилася взаємозалежність всіх процесів, що відбуваються у світовій економіці. По-третє, об'єктивно розширилася база для активної участі державних інституцій у забезпеченні ефективного функціонування ринкового механізму шляхом підтримки та розвитку адекватної інформаційної інфраструктури.

Інформаційні технології не можуть обійтися без фінансових ресурсів держави. Це, передусім, проявилось у США. Американська адміністрація розробила спеціальну програму підтримки, забезпечення та фінансування інформаційних технологій. У бюджеті 2000 р. американським урядом тільки на дослідження у сфері інформаційних технологій було передбачено 2,3 млрд. дол. Конкуренція як на внутрішньому, так на зовнішньому ринках все більше зміщується в електронну сферу. Електронний ринок стає домінуючим та все більше впливає на хід світового розвитку. Завдяки йому, лідируючі позиції США посилилися. Держава вважає своїм обов'язком та відповідальністю перед народом очолити та стимулювати впровадження сучасних інформаційних технологій. Наприклад, нині під час пікових навантажень одна година користування мережею Internet коштує американцю менше одного долара.

Нові явища у світовій економіці дозволяють мобільніше рухатися не тільки капіталам та інформації, але й послугам та товарним масам.

Відповідно до вимог активного використання конкурентних переваг можна визначити основні напрямки транснаціоналізації:

а) інвестиційні, засновані на використанні прямих та портфельних інвестицій;

б) неінвестиційні, засновані на трансграничній спільній діяльності, делегуванні функцій та партнерстві, розподіл та комбінації діяльності, трансграничному спільному використанні нематеріальних та матеріальних активів та отриманні спільних трансграничних результатів та їх розподілу між членами альянсів;

в) комбіновані, що засновані на поєднанні інвестиційних та не інвестиційних форм транснаціоналізації.

Глобалізація здійснюється шляхом раціонального вибору (комбінації) інвестиційних і не інвестиційних форм транснаціоналізації. Прагнення до стійкого зростання доходів спонукає компанії позиціонувати себе і в нетоварних секторах ланцюжків нагромадження вартості з високими бар'єрами входження. Наприклад, транснаціональна компанія «Philips» має виробничі філії у 40 країнах світу, фірми з реалізації – у 60. Міжнародна консультативна фірма A.T. Kearney з 1988 до 2003 р. провела дослідження 25 тисяч підприємств з 53 країн, які представляють 24 галузі та акції яких мають біржове котирування, а це складає 98% ринкової капіталізації по всьому світу, й зробила висновок про повсюдне зростання аквізаційної активності.

У світі налічується близько 40 тисяч подібних транснаціональних утворень. Вони оволоділи світовим інвестиційним простором. Їх капітал створив вільні економічні зони, спільні підприємства в межах національних кордонів багатьох країн, сотні тисяч закордонних промислових, банківських та торгівельних філій та дочірніх компаній.

Отже, глибинна сутність глобалізації – формування міжнародної системи нагромадження вартості. Сучасна глобалізація проявляється насамперед як транснаціоналізація виробничих процесів та економіки в цілому. Ступінь транснаціоналізації вимірюється через такі показники як зростання міжнародних потоків товарів та послуг, капіталу, інформації, робочої сили, стандартів якості життя. Умови ефективності національних економік, як і в цілому світової економіки – міжгалузева та міжнародна мобільність факторів виробництва та відкритість цих економік.

Транснаціональна мобільність факторів виробництва товарів, фінансових засобів, інформації тощо, свідчить про тенденційність економіки до пошуку нових шляхів, форм, каналів нагромадження вартості, як на колективній, так і на індивідуалістській основі. Вимальовується економічна комплементарність: суб'єкти економічної діяльності – національна економіка та світова економіка – національна економіка. Одночасно наявна опозиційність між цими комплементарними економічними елементами. Домінуючий вектор їх руху – транснаціоналізація. Очевидно, що транснаціоналізація – форма вирішення протиріч, що виникають в системі нагромадження вартості, отже – формою вирішення протиріч, що виникають в системі нагромадження вартості, а відтак – формою адаптації економічної системи до нових умов – умов глобального шоку (кризи), який проявляється у падінні граничної доходності факторів виробництва та згасанню мотивації до підприємницької діяльності та бізнесу.

Парадокс глобалізації в тому, що чим багатші й міцніші внутрішні зв'язки суспільства, чим вищий ступінь його економічної та соціальної консолідації і чим повніше реалізуються його внутрішні ресурси, тим краще воно здатне використати переваги інтеграційних зв'язків й адаптуватися до умов глобального світу. Все це актуалізувало пошуки

теорій виживання людства в період глобалізації, у центрі яких є людина нинішня і майбутня, а її життєвим середовищем – нормальні культурна, соціальна та екосистеми. Це можливо тільки за умов ресурсозберігаючої економіки, систем соціального захисту, розвитку інноваційних технологій, сучасної освіти і, найголовніше, нової людини.

Її завдання, крім усього, полягає у здатності осмислити сутність сучасних процесів, в тому числі й глобалізації.

Глобалізація змінює старі концептуальні рамки, вводить нові, ускладнює процеси життя та їх аналіз.

Глобалізація не робиться «на вулиці», а здійснюється творчою, інтелектуальною силою людей, вона є головною умовою інноваційних процесів.

Список використаних джерел:

1. Глобальна економіка: становлення, трансформації, виклики: Підручник // За загальною редакцією В. Кулішова…О.Падалки та ін. – Прага: OKTAN PRINT, 2024.- 500 с.

2. Феномен інновації: освіта, суспільство, культура: монографія/за заг. редакцією В.Г.Кременя, - К.: Педагогічна думка. - 2008. - 472с.

3. Транснаціональний фактор у економічному зростанні транзитивних країн: монографія. - К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. - 314с.

4. Падалка О. С., Польська І.І. Інноваційна модель розвитку економічної освіти: історія і сучасність / Нова парадигма економічної освіти у контексті інноваційної моделі розвитку вітчизняної освіти: Збірник наукових праць V Міжнародної науково-практичної конференції, 30 листопада 2023 р. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 219 с. С. 188-197.

5. Загальні збори НАПН України "Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи", 24 травня 2022 р.

6. Кулішов В.В. "Стратегія розвитку України в умовах глобалізації", Економічний аналіз/збірник наукових праць ТНЕУ. Тернопіль 2019 р. - 12с.

7. Петрова І.Л. "Сучасні особливості внутрішнього маркетингу персоналу". Маркетинг: виклики та рішення/матеріали II Міжнародної

науково-практичної конференції - м. Одеса 21 квітня 2024 р. - за ред. д.е.н. проф. І.Л. Литовченко: Видавничий дім "Гельветика", 2021 р. - с.71-75

Дьячук І. В.

к.е.н, доцент, доцент кафедри маркетингу,

ВНЗ «Університет економіки та права

«КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: diachuk@krok.edu.ua,

Томілко Д. І.,

студент кафедри маркетингу,

ВНЗ «Університет економіки та права,

м. Київ, Україна,

e-mail: loineweona@gmail.com

РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

У сучасному світі Інтернет є одним із ключових інструментів для розвитку бізнесу. Швидкий розвиток цифрових технологій і зміна поведінки споживачів стимулюють підприємства до адаптації своїх маркетингових стратегій у цифровому просторі. Розвиток маркетингової комунікативної стратегії в Інтернеті – це не лише виклик, а й велика можливість для компаній завоювати довіру, підвищити лояльність клієнтів і зміцнити свій бренд. Маркетингова комунікація в Інтернеті відрізняється від традиційної тим, що є інтерактивною, динамічною та персоналізованою. Споживачі очікують від брендів миттєвого зворотного зв'язку, релевантного контенту та унікального досвіду. Це вимагає від підприємств розробки стратегій, які враховують індивідуальні потреби